

Kapitány Máté SÁRKÁNY A VÁROS ALATT

Tamás egykedvűen ücsörög az asztalánál. Egy ideje elvesztette munkakedvét, már a papírstócok illata sem okoz örömet neki. A szomszédos asztalnál csúf kobold vigyorog, időnként galacsinná gyúr egy jelentést, és megdobja vele Tamást. Tamás nem szól, az igazgató szépen elmagyarázta nekik, hogy tiszteletben kell tartani a német kultúrát, legyenek türelmesek és megértőek az új munkatársakkal, fontos a jó viszony. Ferenc jól kijön a különös jövevényekkel, ordenáré vicceket mesél nekik, gúnydalokat énekel velük, van, hogy a nyakába kapja valamelyik viháncoló koboldot, és hátasként körbefutkorászik vele a Központi Statisztikai Hivatal folyosóin. Az a magas, kellemetlen vihogás úgy visszhangzik ilyenkor, hogy Tamás egészen beleszédül. Ferencet szemmel láthatóan még az sem zavarja, hogy némelyik kobold illetlenül nyúl szeretőjéhez, Júliához. Fiúk, vonja meg ilyenkor a vállát, ami az enyém, az a tiétek is, tudjátok.

ürülék az igazgatói asztalon

De nemcsak Ferenc, a többi munkatárs is mintha élvezné az új helyzetet. Végre valami változatosság, mondogatják, szórakoztató kis ipsék ezek a németek, és sokkal merészebbek, mint mi. Az egyikük például otthagyja ürülékét az igazgatói asztalon. Az igazgató vörös arccal mosolyog, száját összeszorítva. Micsoda remek móka, szuszogja, igazán.

Mit szólna ehhez Keleti Károly, sóhajtja Tamás.

Az egyedüli, akinek őhozzá hasonlóan nem tetszik e csodálatos változás, József. A korábban oly nagyhangú József most hallgatagon, magába zárkózva dolgozik, hiába szólnak hozzá, inas alakja nem mozdul. Csak Tamás hangjára emeli fel fejét. Te, Jóska, szól Tamás, nincs kedved eljönni a futballmeccsre? Vasárnap játszunk a németekkel. József gondolkodik kicsit, aztán rábólint. Szeme haragosan villan, amikor az egyik apró idegen megbotlik a széklábadban, és röhögve hasra vágódik.

maga is ilyen pajkos

Tamás több hete nem iszik, keze remeg, amikor időnként mégis megpróbál hajtogatni valamit. Mostanában szinte csak összefonódó emberalakokat formál a papírból. Alig lehet kivenni, hol végződik az egyik és hol kezdődik a másik, mintha csirizzel ragasztották volna össze a keresztbe-kasul, göcsörtös ágakként nyújtózó végtagokat. Tamás, kacagja Júlia, amikor meglát egy-egy ilyen embercsomót, na, de igazán, már maga is ilyen pajkos lett? Nem, ez nem az, aminek gondolja, hebegi a férfi, és elvörösödik, mert érzi, hogy saját otromba szűzességével olyan, mint valami gyerek, főleg ehhez a feslett nőhöz képest. Júlia, mordul fel József, hagyja békén Tamást! Júlia lekicsinylő pillantást vet Józsefre, majd csípőjét ringatva a hahotától megizzadt Ferenc és a koboldok felé indul. Ügyet se vess rá, komám, dünyöggi József, az ilyenek hamar elvirágoznak. Tamás meg közben arra gondol, bárcsak alatta hervadna el ez a túlzottan is színes virág.

A hét hamar eltelik, munka van bőven, egyre többször jelennek meg más intézetekből érkező hivatalnokok, és többnyire személyes adatokat követelnek bizonyos polgárokról. Eleinte kicsit fura, visszatetsző érzés keríti hatalmába Tamást, amikor kiad egy-egy ilyen bizalmas információt, de aztán ez is megszokottá válik. Az adatkérők

sokszor érkeznek döngve lépkedő lovagokkal, akik úgy vonulnak végig az épületen, mintha beteg lovakat vennének szemügyre egy istállóban. Némelyikük bokrétát visel a sisakján, magyar asszonytól kapták. József teste reszket a dühtől, de nem szólal meg. A súlyos pallosok látványa számára is rémisztő.

Aztán elérkezik a vasárnap. Az Üllői úti stadion ezerfogú torokká válik, huszonötezren kíváncsiak a barátságos mérkőzésre.

Tamás ül a kemény padon, mint egy zsák homok, formátlan teste ernyedten enged a föld vonzásának. Mellette József, szikár póznaként meredezik. Figyeli a meccset, mint egy jelzőoszlop, ami minden gólnál felvillanyozódik. Sokat nem is kell várniuk, alig öt perc telik el a sípszót követően, és Kincses Mihály megszerzi a vezetést a magyar csapatnak. Ez az, Mihály, üvölti József, nyaka megfeszül, mint egy vágató lónak, egy vastag ér kéken lüktet.

Tamás nem is a meccset nézi, tekintetét Józsefen tartja. Mindig is irigyelte a szenvedélyes embereket, akik meg tudnak feledkezni a környező világról, és úgy kiáltanak egy gól után, mint a kollégája. Ő sosem volt ilyen, pedig szerette volna érezni, legalább egyszer, hogy milyen is ez, így élni. Két perccel az első gól után Zsengellér Gyula is beveszi a németek hálóját. József felvonyít, mint egy farkas, és felpattan a padról. Gyula, az ég áldjon, Gyula! A többi néző valahogy visszafogottabb, tapsolnak és éljeneznek, persze, de jóval csendesebben, udvariasabban, mint József. A tetves németek, sziszezi József, ahogy visszaül Tamás mellé, és szeme zavaros, talán könnyes is. Egy kefebajszos, sapkás férfi, nem messze tőlük, zordan figyeli a fejleményeket. Összefont karja előtt zizegve lobog egy apró birodalmi és magyar zászló. József észreveszi, és odakiált neki, hogy mi van, Hans, hogy az istenbe hívnak, szívod a fogadat, te szarházi? Tamás próbálja csitítani, Jóska, nem kell ez, ők barátok, szövetségesek, tudod. De József folytatja, a kétgólos vezetéstől mintha még jobban megnyúlna az alakja, most már igazán a többiek felé magasodik, amikor azt ordibálja, hogy neked is olyan röhejes kefebajszod van, Hans, mi, hogy takarodnál haza innen, hogy öklelné fel egy bika. A sapkás férfi sötét pillantást vet Józsefre, de válasza nem méltatja. Valahol a térde magasságában két rosszarcú kobold kuporog, szorgosan fújfolva a meccset. A kefebajszú odaság valamit, a koboldok felkapják fejüket, komisz képpel Józsefre pillantanak. Tamás most már megragadja József karját. Elég lesz, Jóska, szól rá, de hangja, mint máskor is, lágy, erőtlén. A harmincnyolcadik percben a dús szemöldökű Ernst Lehner szépít, kettő–egy. József elhallgat. A szünetben feszülten bámul maga elé. A sapkás és a koboldok eltűntek, a második féldőre vissza sem jönnek, de távoztukban még egyszer jól megnézik maguknak Józsefet. Tamás gyomrát rossz érzés szorongatja.

A második féldő elején Zsengellér ismét betalál. József hajába túrva üvölt az ég felé, Gyula, téged az arkangyalok küldtek le közénk, hogy megments minket! Zsengellér Gyula remekel, húsz perccel később megint gólt szerez. József már vissza sem ül a padra, feszült boldogságtól merev alakja szálegyenesen emelkedik a magasba. A meccs végén az egyik középpályás, Dudás János adja meg a kegyelemdőfést a németeknek. A stadion még sokáig zeng, ütemes taps rázza. Tamás már menne, a kellemetlen érzés a gyomrában egyre erősebb, de József nem mozdul, némán áll mellette, az üres gyepet figyeli. Tamás nem mer szólni neki, ujjával malmozik, a többi néző már elhagyta a stadiont. Egy őszülő takarító türelmetlen pillantást vet rájuk. Ej, de ráérnek az urak, morogja, mikor látja, hogy József továbbra sem moccan. Esteledik már, mikor a férfi, mintha egy hipnotizőr csettintéssel eresztené el, feleszmél, és csöndesen azt mondja a várakozástól fásult Tamásnak, gyere, komám, menjünk innen.

koboldok lepik el

Az Üllői úton itt-ott még csoportba verődve beszélgetnek az emberek. József felajánlja Tamásnak, hogy meghívja egy italra, de Tamás nemmel felel. Nem iszom, Jóska, köszönöm. De József úgy tűnik, nem megy haza ivás nélkül, így aztán elbúcsúznak. Tamás egyedül bandukol tovább. Esti sétáiról nem mondott le, ilyenkor megnyugszik, és bár a várost egyre fenyegetőbbnek találja, még szereti a belvárosi utakat róni. Az Üllőiről a Múzeum körútra fordul, majd a Rákócziin vissza a Tisza Kálmán tér felé. Később a Népligetnél már sűrű a sötét, a fák árnyai között zsíros képű

suhancok udvarolnak viháncoló csitriknek, másutt kutyákat sétáltatnak magányos alakok. A Gyáli úton baktatva Tamás térde már zsibog, lassan ideje hazaindulni, gondolja. Egy mellékutca mellett elhaladva különös nyögést hall, megtorpan. Fejét lassan a hang irányába fordítja. A homályos utcában vékony férfi fekszik, testét apró idegenek rugdossák. Hiába próbál szabadulni a szerencsétlen, a koboldok úgy lepik el, mint hangyák a döglődő sáskát. Tamás szemüvege mintha felnagyítaná a borzasztó jelenetet. Ez Jóska, villan be tudatába a gondolat, hisz ez Jóska! Tamás lábát tartja az aszfalt, kültéri szoborként figyeli és hallgatja az eseményeket. Nem, diktálja aztán jegesen kalapáló szíve, ez nem Jóska, ez nem ő, Jóska még vígan borozgat valahol, aztán hazamegy szépen, és részeg mámorban alszik egy nagyot. Nem, mondja hangosan is Tamás, ez itt nem Jóska, én pedig hiába mennék oda, úgysem tudnék segíteni ezen a szerencsétlenen. Nem rendőr vagyok, az istenért! Tamás lábát elereszti a föld, először csak szaporázva, aztán már futva távolodik a szörnyű mellékutcától.

Kába fejjel siet a hűvössé váló estében. A villamosok már nem járnak, egy ittas cigány felháborodva, majd kétségbeesetten jajgat, hogy neki az ötvenkettes villamoson kellene lennie. Tamás a cipőjét figyeli, ahogy egyik lábát a másik elé helyezi. Undorodva nézi a két sietve lépést váltó lábfejet, az elnyűtt, koszosszürke cipőket. Nem vagyok én rendőr. Megfordul a fejében, hogy elmegy Búbos Jankóhoz, és a sárga földig leissza magát. Ekkor azonban ismerős alakot vesz észre. Bruno Schmetterling az, semmi kétség, ugyanaz a tömzsi sziluett, ugyanaz a mozgás, ugyanaz a fújtató légvétel. Vállán hatalmas táskát cipel. Tamás nem tudná megmondani, miért, de követni kezdi a németet. Schmetterling időnként hátrapillant, de nem látja meg Tamást. Hiába, gondolja Tamás, néha jó, ha az ember láthatatlan. A német már ismerős a városban, magabiztosan, az utcatáblákra rá sem sandítva halad előre, alig lehet lépést tartani vele. Átmennek Budára, Tamás először azt hiszi, Schmetterling a Központi Statisztikai Hivatalba igyekszik, de a Keleti Károly utcát elhagyják, és a Szemlőhegyi úton át kapaszkodnak egyre magasabbra, tovább a Szépvölgyi felé. Aztán eléri Pálvölgy barlangját.

Bruno Schmetterling eltűnik a barlang szájában. Tamás liheg, kapkodja a levegőt, oldala szúr, teste megálljt parancsol. Vajon mit csinál ez itt éjszaka, talán titkos találkozóra jött? Tamás a német után ereszkedik a barlangba – a lelkifurdalás hajtja?

A járatokban áll a levegő, elálmosodik, pedig sosem izgult még ennyire. A németet nem látja, de hallja, ahogy a táska pántja ide-oda csúszkál Schmetterling vállán. Tamás csak megy előre, most már nincs visszaút, most már menni kell. A szűk járat egyszeriben hatalmas csarnokká szélesedik. Tamás a falhoz lapul, szemüvege párás lesz a forróságtól. A csarnok közepén kövér sárkány tesped, nyakát, farkát lomhán tekergeti. Schmetterling pöttöm semmi a szörnyeteg bordáinál. Ételet hoztam neked, hallja Tamás, Schmetterling alázatosan hajol meg a sárkány előtt, úgy helyezi fejéhez a jókora táskát. A sárkány nem bajlódik a táska felnyitásával, szövetestül, gombostul falja fel, majd jólesően elnyúlik a köveken. Kívánsz még valamit, kérdezi Schmetterling, a sárkány pedig csak int a fejével, majd annyit nyög, eredj! Tamás egy sziklamélyedésbe húzódik. Egyszer földre kushadva hallgatta a szárnycsapásokat, és látta azt az iszonytató árnyékot, amit bombázó gépnek tulajdonított. Nem, nem, nem, hadarja magában, el kell innen tűnni, szépen haza, és holnap be a munkahelyre, tréfásan feleleveníteni Józseffel a gólokat. Centiről centire hátrál a kijárat felé. Már-már megmenekül, amikor a sárkány, fejét fel sem emelve, odaszól neki, hogy lám, lám, uram, nocsak, hát miféle udvariatlanság ez? Hangja mély és kellemes, valahogy melegséggel tölti el a férfit, hasonló melegséggel, mint az ital. Jöjjön csak közelebb, uram, biztatja a dagadt bestia, nem kell félnie, ígérem, nem vagyok már éhes. Jöjjön csak, jöjjön, ide a fénybe, hogy jobban láthassam. A csarnokban gyertyák pislákolnak, halovány derengéssel vonva be a barlang falait. Tamás előrebotorkál, engedelmes vágóhídi marhaként, csillogó szemüveggel, leszegett karral. Ahogy közelebb ér a sárkányhoz, elbizonytalanodik. Lehet, hogy csak káprázó szeme tréfálkozik vele: a sárkány most nem sárkánynak tetszik, inkább egymás hegyén-hátán vonagló embertömegnek, groteszk csoportnak, amilyeneket mostanában papírból hajtogat. A szörnyeteg rászól, hogy jól van, ott már jó lesz, kedves uram, megállhat. Tamás bőre ég, szemüvegének kerete felforrósodott, leveszi, és megdörzsöli a szemét. Így újra sárkányt

lát. No és, mondja csak, mi szél hozta ide? Tamás nem válaszol, szédül. Csak úgy idevetődött, igaz, mint a többiek? Igen, csak úgy, nem tudom. Idefigyeljen, uram, szól most erőteljesebben a vastag hájtól szuszogó sárkány, nem szokásom köntörfalazni, egyszerűen nincs rá időm. Elmondom hát, mik a lehetőségei. Vagy itt marad velem, ebben a jó kis meleg csarnokban, és én elmesélem barátian, milyen apróbb változtatásokra készülünk az önök országában. Vagy úgy dönt, nem akar tudni róla, de nem is szól senkinek, tudja, mint az a három majom, hogy nem lát, nem hall, nem beszél. Vagy faképnél hagy engem, és eljár a szája, de ezt nem ajánlom, ebben az esetben szólnom kellene Bruno Schmetterling barátomnak, hogy avatkozzon közbe. Látja, kedves uram, nem olyan bonyolult a helyzet, nem kell olyan rémült képet vágnia. Tamásnak hányingere van, talán mérges gázt lehel a bestia? Látja, ahogy komótosan legyez a két hatalmas szárny, és látja, hogy a szemekként pislogó pikkelyek ragyognak a tűz fényénél. Én csak, motyogja, én csak aludni szeretnék, semmi mást, kérem, haza szeretnék menni, és elfelejteni mindent, mindent. A sárkány atyáskodva kacag. Rendben, barátom, semmi akadálya, látja, én nem az a tüzet okádó, tomboló-romboló fajta vagyok. Akkor hát elenged? Miért ne engedném el?, menjen nyugodtan, remélem, kitalál. Tamás megfordul, ha rogyadozó lába engedné, szaladna, de így csak tántorog. A bestia utána kiált, én is kedvet kaptam a szunyókáláshoz, de zavar ez a sok gyertya. Megtenné, hogy kifelé menet elfúj egyet, uram? Tamás halad a kijárat felé, de mielőtt eltűnne az összeszűkülő járatban, elfúj egy gyertyát. Éles fájdalom nyillal a fejébe, egy távoli hang felvisít, Tamás a szeméhez kap. Megvakult. Remegve, a falnak verődve fut, dörzsöli a szemét, gyerünk, mi lesz már, mindjárt kiérsz a szabad ég alá, és újra látni fogsz.

segítség

Már friss levegő éri az arcát, már a Szépvölgyin szalad, de még mindig nem lát. Segítség, kiáltja, de hajnal van, üresek az utcák. Aztán mégis emberi testbe ütközik, egy nő sikkant finoman, majd fémdobozba zárt hangot hall, mintha robot beszélne, that's him. Puha kézfej érinti arcát, és lelkesen visít a nő, hogy oh, my gosh, you are my future husband, dear, Thomas! Tamás remélve, hogy a nő nem áll rossz helyen, elokádja magát. Poor fellow, hallja még, és egy másik finom kar nyúl a hóna alá.

Mint az isteni gondviselés, tűnődik az álomba merülő férfi, és különös békéjét most az sem zavarja, hogy biztos benne, Jóskát sosem látja többé.

kép | Arthur Rackham művei

A novellafüzér előző részeit lásd:

MOLLY ÉS A GÉPEK SZERELME

VASEMBER

ALIGÁTOROK URA

PAPÍREMBER

A QUEEN MARY ÚTJA